

BÜSAM ANALİZ

**‘AB BÜYÜKELÇİLER KONFERANSI’ VE
YENİDEN ‘SAVUNMA BİRLİĞİ’**

Doç. Dr. S. Sezgin Mercan

ŞUBAT 2025

‘AB BÜYÜKELÇİLER KONFERANSI’ VE YENİDEN ‘SAVUNMA BİRLİĞİ’

Avrupa Birliği (AB)’nin yeni lider ve bürokratları, derinleşme ve genişleme hedefleri açısından bir süredir sergilenen durağanlığı, savunma konuları üzerinden aşarak, bütünleşme dinamiğini hem moral hem de sektörel boyutlarla yeniden harekete geçirmeye yöneldi. AB liderlerinin ve diplomatlarının 3 Şubat itibarıyla açışını gerçekleştirdikleri ‘AB Büyükelçiler Konferansı’ bunun güncel koşullardaki ilk somut karşılığı oldu. Konferansta konuşma yapan AB Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi ve Avrupa Komisyonu Başkan Yardımcısı Kaja Kallas, ‘günümüzde nasıl bir AB’ sorusuna cevap vermeye çalıştı ve ekonomik açıdan güçlü müttefiklerden oluşan AB’nin, dünyada yükselen otokratik eksene karşı ve bu eksenin önde gelen temsilcisi olan Rusya’ya karşı bir duruş olduğunun altını çizdi. Hep masada olması gereken ve doğru soruları sorup, doğru değerler üzerinden dengeleyici bir işlev yüklenen AB vurgusu yaptı.

Her ne kadar bu konferans, Donald Trump’ın yeniden Amerika Birleşik Devletleri (ABD) Başkanı seçilip göreve resmen başlamasıyla ilişkilendirilebilir olsa da, aslında Ukrayna-Rusya savaşının ardından Avrupa’da güvenlik ve savunma politikaları açısından yaşanan son 10 yıllık öz değerlendirmenin ve Kasım 2023’ten itibaren yürütülen yasal düzenlemelerin açık bir sonucudur.[\[1\]](#) Bir başka deyişle, bütünleşmenin iç dinamiğinin dışsal aktör ve gelişmelerin etkisiyle sergilediği başkalaşımın politik ve stratejik alana yansımasıdır. AB kendisini, savunma söz konusu olduğu zaman hep finansmanın nasıl sağlanacağı ve iş birliklerinin nasıl geliştirilip derinleştirileceği ve hatta sürdürülebilir kılınacağı sorularıyla karşı karşıya bulmaktadır. AB bu sorulara cevabı, hazırlığı devam eden ‘Beyaz Bülten’ ile vermeyi planlamaktadır. Diğer yandan da elbette ABD ile özellikle gümrük vergileri üzerinden ticari ve Avrupa ülkelerinin savunma harcamalarını artırması üzerinden askeri ilişkilerin gelecekteki seyrine yönelik senaryolar ve çıkarımlar üzerinde durulmaktadır. Bu çıkarım ve senaryolar, ABD’nin AB için vazgeçilmezliğini tersine çevirecek değildir.

Bu vazgeçilmezliğin AB'ye bedeli yok da değildir. Örneğin, ABD Ukrayna-Rusya savaşını 'demokrasilerin otoriter rejimlerle mücadelesi' olarak yansıtarak, Avrupa ülkeleri açısından savaşı derinleştirmiştir. Aynı zamanda, Avrupa'nın dengesini ya da odağını Doğu Avrupa'ya doğru kaydırmaya çalışmıştır. Bunda AB'nin güvenlik ve savunma politikasındaki zayıflığın payı büyüktür. AB üyesi Doğu Avrupa ülkelerinin savaş ve çatışma koşullarında ABD ve NATO askeri güvencesine bel bağlamaları bu zayıflığın adeta somut kanıtı olmuştur.^[2]

Diğer taraftan, Avrupa siyaseti ve kamuoyu her ne kadar savunma yatırımları konusunda hem olumlu hem de olumsuz tutumlara sahip olsa da, özellikle Ukrayna-Rusya savaşı AB'nin savunma kapasitesinin ve sınır güvenliğinin acilen güçlendirilmesi gerektiği argümanını öne çıkarmıştır. Avrupa Yatırım Bankası'nı da kapsayacak şekilde kamu ve özel sektör yatırımları aracılığıyla AB'nin askeri kapasitesinin artırılmasına işaret edilebilmektedir. Savunma sanayinin bazı Avrupa siyaseti temsilcileri tarafından 'önce Avrupa menşei ürün al' sloganından hareketle yeni bir ivmeye yönlendirilmeye çalışıldığı da belirtilebilir. Örneğin, Avrupa Parlamentosu'nda temsil edilen Renew Europe Grubu'nun Başkanı Valérie Hayer, bu açıdan Avrupa sanayisine stratejik yatırım mesajı vermiş ve savunmada 'Tek Pazar'ın önemine işaret etmiştir.^[3]

Avrupa Parlamentosu'nun önde gelen gruplarından olan European People's Party Grubu da, gelecek on yılın Avrupa savunmasının on yılı olması gerektiğine dikkat çekmektedir. Bu nedenle şu temel noktaları öne çıkarmıştır: Savunma için gerçek bir Avrupa Tek Pazarı'nın oluşturulması; Avrupa Savunma Sanayii Kalkınma Programı'nın geliştirilmesi; geleceğin savunma teknolojisine yatırım yapılması; AB düzeyinde daha fazla savunma işbirliğine ve entegre Avrupa kapasitesine olan ihtiyacın giderilmesi; Avrupa Savunma Birliği'nin (EDU) geliştirilmesi; AB İstihbarat Analiz Merkezi'nin (INTCEN) güçlendirilmesi; savunmanın yanı sıra güvenlikle ilgili konuları da koordine edecek ve AB'nin araçları ve girişimleri arasında tutarlılığı sağlarken işbirliğini teşvik edecek bir Savunma Birliği Komiseri'nin (DUC) atanmasını desteklemek. Uluslararası alanda AB'nin ABD, İngiltere, Norveç, Kore Cumhuriyeti, Kanada, Japonya, Avustralya ve Yeni Zelanda gibi benzer düşüncelere sahip ortaklarıyla stratejik ilişkilerini ve savunma iş birliğini geliştirmesi ve derinleştirmesi gerektiğini de savunmuştur.[\[4\]](#)

Avrupa Komisyonu'na göre, AB savunmaya 500 milyar Avro ayırmalıdır. Avrupa Savunma Ajansı verilerine göre mevcut koşullarda, AB üyesi ülkelerin toplam savunma harcaması 350 milyar Avro'nun altında kalmaktadır. 2018'de yaklaşık 170 milyar Avro olan harcama düzeyinin, 2024 itibariyle yaklaşık 330 milyar Avro'ya çıkması dikkat çekici bir artışa karşılık gelse de, AB için yeterli değildir. Geline nokta itibariyle, ancak bu sayede AB üyesi ülkeler arasında yayılan acil durum hissi yatıştırılabilecek, Avrupa daha verimli, daha özerk ve daha güvenilir bir savunma aktörüne kavuşmuş olacaktır.[\[5\]](#) AB bunu NATO ve Birleşik Krallık gibi stratejik ortaklarla iş birliğini geliştirerek ilerletebilecektir.[\[6\]](#) Bu ortaklardan önemli bir tanesi de Türkiye'dir. AB ile ilişkilerini kurumsallaştırmış, NATO'nun ve dünyanın önde gelen askeri güçlerinden biri olan ve Avrupalılar tarafından sıradan bir üçüncü ülke konumunda asla değerlendirilemeyecek olan Türkiye, tam üye olmasa da, AB'nin savunma geleceğinde ve hedeflerinde stratejik katkılar sunan ve daha da sunacak olan bir bölgesel güç olarak konumlandırılmalıdır.

Son olarak belirtmek gerekirse, Avrupalıların yüzde 71'inin askeri altyapıyı geliştirmesini beklediği koşullarda AB, güvenlik ve savunma konularında stratejik ve teknik eksikliklerini giderme yolunda ilerleme kaydetmektedir.^[7] Buna rağmen, ulusal hassasiyetler ve tercihler halen Avrupa savunma sanayinin gelişimini yavaşlatmakta ve tercihlerde ayrışmalara yol açmaktadır. Dar kapasiteli ve çok değişkenli, parçalanmış bir savunma sanayi üretimin zamana yayılmasına ve maliyetlerin artmasına sebep olmaktadır.^[8] İklim ve çevre, dijitalleşme gibi konular üzerine odaklanan AB, güvenlik ve savunma gibi klasik ve her zaman geçerliliğini koruyacak hususları yeniden öne çıkarmaktadır. Uluslararası alanda dış politika açısından daha bütüncül ve tutarlı bir AB yaratma isteğine yönelik beklentileri karşılamaya çalışmaktadır. Bu sayede AB, uluslararası alandaki yatırımları üzerinden belirtilen ilkeleri farklı coğrafyalara sadece siyasi ve ekonomik kanallarla değil, askeri ve sınıai kanallar üzerinden de taşımayı tasarlamaktadır. Bir başka deyişle AB, normatifliğini ve dönüştürücülüğünü siyasi yöntem ve araçların aksayan yönlerinden kurtarmayı, bunu ekonomik, ticari ve askeri yöntem ve araçlarla sağlamayı artık daha fazla önemsemektedir.

- [1] “A new era for European Defence and Security,” https://commission.europa.eu/priorities-2024-2029/security-and-defence_en.
- [2] Nuray Mert, *Yeni Karanlık Yüzyıl: Bitmeyen Savaş*, Doğan Kitap, İstanbul, 2024, s.216.
- [3] Catherine Laurence Martens-Preiss, “EU Summit – Urgent decisions must be taken to maintain European security,” <https://www.reneweuropegroup.eu/news/2025-02-03/eu-summit-urgent-decisions-must-be-taken-to-maintain-european-security>, 3 Şubat 2025.
- [4] “A Europe that protects and that stands for true peace: building a European Defence Union,” <https://www.eppgroup.eu/newsroom/a-europe-that-protects-and-that-stands-for-true-peace-building-a-european-defence-union>, 7 Ekim 2024.
- [5] Alice Tidey, “EU leaders meet to thrash out defence priorities and iron out remaining but significant divisions,” <https://www.euronews.com/my-europe/2025/02/02/eu-leaders-meet-to-thrash-out-defence-priorities-and-iron-out-remaining-but-significant-di>, 2 Şubat 2025.
- [6] Beyza Binnur Dönmez, “EU leaders convene in Brussels to discuss ways to enhance European defense,” <https://www.aa.com.tr/en/europe/eu-leaders-convene-in-brussels-to-discuss-ways-to-enhance-european-defense/3470019>, 3 Şubat 2025.
- [7] “A new era for European Defence and Security,” https://commission.europa.eu/priorities-2024-2029/security-and-defence_en.
- [8] Luigi Scazzieri, “Towards an EU Defence Union?” Centre for European Reform, 2025, s. 5.